

Tabor – arheološko območje na Vojščici

Arheološko območje Tabor od leta 1985 sodi med kulturne spomenike. Na tej vzpetini, ki se dviga na jugozahodni strani Vojščice, je bil zaradi strateškega pomena te lokacije sredi Krasa in kot središča tedanje zemljiške posesti zgrajen protiturški tabor.

Zunanja oblika tabora

Taborno obzidje je bilo približno trapezaste oblike. Na severni in zahodni strani naj bi bilo sprva zavarovano s približno 14 metrov širokim obrambnim jarkom. Na vogalih so stali štirje okrogli vogalni stolpi. Severna stranica je bila stopničasto zalomljena; ob zalomu naj bi bil glavni vhod.

Notranjost utrdbe

Notranjost tabornega kompleksa je bila z zidovi razdeljena na tri približno enako velike dele. Severozahodni del ob vhodu je v času turških vpadov najverjetneje služil za zaščito živine. V južnem delu je takoj za obzidjem stala podružnična cerkev svetega Justa, ki je bila domnevno zgrajena že v času srednjega veka. Obrnjena je bila proti severovzhodu. V najvišjem

severovzhodnem delu naj bi sprva stal srednjeveški dvor, ki pa je bil najverjetneje porušen že v začetku 17. stoletja. V tem delu sta bili pozneje tik ob zidu postavljeni dve manjši poslopji, domnevno kaplanija in hlev.

Lastništvo utrdbe

Protiturški tabor je verjetno nastajal med letoma 1483 in 1550, v času, ko so Turki močno pustošili na območju Krasa. Goriški grofi, ki so bili vse od 13. stoletja do konca srednjega veka lastniki tega ozemlja, so območje Vojščice z današnjim Taborom predali v upravljanje rodbini Thurn, pod oblastjo katere je bila zgrajena ta protiturška utrdba. Okrog leta 1606 je Thurnovo rodovino na tem področju zamenjala rodovina Formentini. Do kdaj sta posest in tabor ostala v njihovih rokah, ni znano; gotovo pa je taborna utrdba začela propadati kmalu po prenehanju turške nevarnosti (2. polovica 16. stoletja) in drugi beneško-avstrijski vojni (1615–1617).

Usoda cerkvice

Drugačna je bila usoda cerkve, ki je tedaj še vedno služila svojemu namenu. Okrog leta 1760 je bila temeljito prenovljena in povečana, dogradili so ji tudi kaplanijo ter jo posvetili svetemu Vidu in tovarišem. Skupaj z obzidjem, vogalnimi stolpi in ostalimi objekti v kompleksu je bila porušena v 1. svetovni vojni. Zaradi dolgotrajnih spopadov na frontni črti je bil protiturški tabor takrat skupaj s skoraj vsemi vaškimi hišami popolnoma razdejan.

Niti taborna utrdba niti cerkev nista bili obnovljeni. Material se je večinoma porabilo za obnovo hiš in izgradnjo pokopališkega zidu.

Današnje priče preteklosti

Danes je še edini dokaz o obstoju tega protiturškega tabora ohranjeni del kamnite oltarne stene tristrano sklenjenega cerkvenega prezbiterja, na katerem so še vidni ostanki pilastrske členitve in venčnih zidcev iz 18. stoletja.

Povzeto po Sapač, I. (2011): *Grajske stavbe v zahodni Sloveniji: Kras in Primorje*. Viharnik.

Povzetek pripravila Vanja Spačal

Foto: Ožbej Černe

Naša Vojščica

*Pr' nas je strašno fajn,
čeprav še niso nikoli
igrali Pop design.
So bili pa Šank rock.
Od tod niso šli praznih rok.*

*So meli polne žepe
vojščičkega vina in klobas,
zato so peli bolj naglas.
Imamo tudi igrišče v dolini,
kjer nogomet igramo
in se fajn imamo.*

Domen Marušič, 9. a

